

Утвърдил: .....

Декан

Дата .....

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ "СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ"

Факултет: ФИЛОСОФСКИ

Специалност: (код и наименование)

Ф	Ф	П	0	2	0	1	1	3

Психология

Магистърска програма (код и наименование)

F	F	P	3	4	0	1	1	3

Детско-юношеска и училищна психология (диагностика и консултиране)

УЧЕБНА ПРОГРАМА

Дисциплина:

3	0	1	3

Семейно консултиране

(код и наименование)

Преподавател: гл. ас. д-р Камелия Ханчева

Учебна заетост	Форма	Хорариум
Аудиторна заетост	Лекции	30
	Семинарни упражнения	45
	Практически упражнения (хоспетиране)	
Обща аудиторна заетост		75
Извънаудиторна заетост	Реферат	
	Доклад/Презентация	
	Научно есе	
	Курсов учебен проект	
	Учебна екскурзия	
	Самостоятелна работа в библиотека или с ресурси	
Обща извънаудиторна заетост		150
ОБЩА ЗАЕТОСТ		225
Кредити аудиторна заетост		2,5
Кредити извънаудиторна заетост		5
ОБЩО ЕКСТ		7,5

№	Формиране на оценката по дисциплината ¹	% от оценката
1.	Workshops {информационно търсене и колективно обсъждане на доклади и реферати)	
2.	Участие в тематични дискусии в часовете	10
3.	Демонстрационни занятия	
4.	Посещения на обекти	
5.	Портфолио	
6.	Тестова проверка/ Quiz	
7.	Решаване на казуси/ Case study simulation	20
8.	Текуща самостоятелна работа /контролно	
9.	Курсова работа/ A Term paper	20
10.		
11.		
12.	Изпит/тест/ Final Exam - Test	50

Анотация на учебната дисциплина:

Курсът представлява въведение в системния подход към семействата. В контекста на проследяване историческите корени и предпоставки на консултативната и терапевтична работа, участниците се запознават с основните направления на фамилната терапия – структурен, системен, стратегически, наративен подход. Акцентът е поставен върху детското развитие в контекста на семейното развитие и жизнения цикъл на семействата.

Семинарите се провеждат под формата на ролеви игри и работа по случаи от практиката. Целта е усвояване на системен тип мислене и хипотезиране и развиване на основни умения за консултативна работа в екип..

Предварителни изисквания:

Студентите трябва да са завършили успешно курсове по Психология на развитието в детско-юношеска възраст

Очаквани резултати:

След успешното завършване на курса се предполага, че студентите са предполага усвояване на практически умения за психологическо консултиране на деца и юноши в контекста на семействата и насочване към съответни служби и институции при заявени проблеми изискващи специализирана намеса

- Усвоили в основните параметри на системното мислене за индивиди, семейства и групи
- Развили чувствителност към проблемите в детско-юношеското развитие и връзката им със семейното функциониране

- Усвоили са техника за интервениращо интервюиране
- Развили са умения за консултиране на деца, юноши и семейства
- Овладевали са техниката на успешно препращане към служби и институции за продължаване работата по случая

Учебно съдържание

№	Тема:	Хорариум
1	Развитие на семейното консултиране – социални практики и предпоставки.	2 лекции 2 семинари
2	Теория на системите; модели на функциониране. Водещи метафори в дефинирането на семейните системи – механистична, биологична, лингвистична.	2 лекции 2 семинари
3	Развитиен подход. Жизнен цикъл на семейството. Етапи, нормативни кризи и събития.	2 лекции 3 семинари
4.	Трансгенерационен подход. Семейни скриптове и вярвания. Невидимите лоялности и трансформационните възможности при работа с широката семейна система	2 лекции 3 семинари
5.	Структурен подход. Генограми. Субсистеми, йерархии, власт и отговорност.	2 лекции 3 семинари
6.	Модели на комуникация в семействата. Изследвания на Г. Бейтсън. Аксиоми на комуникацията.	2 лекции 4 семинари
7.	Стратегически подход. Основни направления и представители.	2 лекции 2 семинари
8.	Системен подход. Идеи на Миланската школа.	4 лекции 4 семинари
9.	Философия и технология на парадоксите.	2 лекции 2 семинари
10.	Разказвателни подходи. Екстернализиране на проблема.	2 лекции 2 семинари
11.	Ритуалите като предписание и наратив.	2 лекции 2 семинари
12.	Работа в екип. Видове. Рефлексивен екип.	2 лекции 2 семинари
13.	Постмодерен етап в развитието на фамилната терапия. Теории за промяната и терапевтични техники. Подход, метод,	2 лекции 2 семинари

	техника.	
14.	Интервениращо интервюиране. Типове въпроси, намерение и ефект върху терапевтичната и семейната системи	2 лекции 12 семинари

Конспект за изпит

№	Въпрос
1	Исторически преглед на развитието на семейното консултиране
2	Теория на системите в консултативната практика
3	Жизнен цикъл на семейството.
4.	Трансгенерационен подход
5.	Структурен подход. Генограми.
6.	Модели на комуникация в семействата
7.	Стратегически подход. Основни направления и представители.
8.	Системен подход. Идеи на Миланската школа.
9.	Парадокс и парадоксални техники в работата със семейства.
10.	Разказвателни подходи.
11.	Ритуалите като предписание и наратив.
12.	Работа в екип. Видове. Рефлексивен екип.
13	Постмодерен етап в развитието на фамилната терапия. Теории за промяната и терапевтични техники.
14	Карл Том и техниката на интервениращо интервюиране

Библиография

Основна:

1. Михова, Зл. Емоционални процеси в семейството и системна терапия, ИК Стено, 2012
2. Николс, М., Р. Шварц. *Семейная терапия. Концепции и методы*. Москва, 2004
3. Пэпп, П. *Семейная терапия и ее парадоксы*. Москва, 1998. превод по Рарп, Р. *The Process of Change*
4. *Пълен наръчник по психотерапия*. ред. Бонгар, Б., Бютлър, Л.Е., София, 2000
5. Сатир, В. *Новото човекотворчество*. София, 2000

6. Селвини-Палаццоли, М., Л. Босколо, Д. Чеккин, Д. Прата. Парадокс и контрапарадокс. Москва, 2002. перевод по Selvini-Palazzoli, M., G. Cecchin, G. Prata, L. Boscolo. *Paradox and counterparadox*. New York: Jason Aronson, 1978.
7. *Системная семейная психотерапия*. Ред. Э.Г.Эйдемиллер. Санкт-Петербург: Питер, 2002
8. Скинар, Р., Дж. Клийз. *Семейството и как да отцеем в него*. София, 2008
9. Bateson G. *Steps to an ecology of mind*. New York: Ballantine Books, 1972.
10. Barns, G.G. *Family therapy in changing times*. London: Macmillan Press, 2004.
11. Boscolo, L., G.Cecchin, L. Hoffman, P. Penn. *Milan systemic family therapy*. New York: Basic Books, 1987.
12. Boszormenyi-Nagi, I, G. M. Spark. *Invisible Loyalties – Reciprocity in Intergenerational Family Therapy*. Harper & Row Publishers, 1973.
13. Dallos, R. *An introduction to family therapy: Systemic theory and practice*. McGrawHill;Open University press, 2010.
14. Dowling, E., G.G. Barnes, *Working with Children and Parents through Separation and Divorce*. Macmillan Press, 2000
15. *The Changing Family Life Cycle*. ed. Carter, B., M. McGoldrick, Allyn&Bacon, 1994
16. Walsh, F., M. McGoldrick, *Living beyond Loss*. W.W. Norton&Company, 1991
17. Watzlawick, P., J.B. Bavelas, D. Jackson. *Pragmatics of Human Communication*. New York: Norton, 1967. Прагматика на човешкото общуване, Наука и изкуство, 2006
18. White, M., D. Epston. *Narrative means to therapeutic ends*. New York: W.W. Norton, 1991.

Статии

1. Abelsohn, D., A "Good Enough" Separation: Some Characteristic Operations and Tasks – *Family Process*, 31, 1992, 61-83
2. Andersen, T. The reflecting team. – *Family Process*, 26, 1987, 415 – 428.
3. Anderson, H., H. Goolishian. Human Systems as Linguistic Systems: Preliminary and Evolving Ideas about the Implications for Clinical Theory. – *Family Process*, 27, 1988, 371 – 393
4. Byng-Hall, J., Scripts and Legends in Families and Family Therapy – *Family Process*, 27:167-179, 1988
5. Cecchin, G., Hypothesizing, Circularity, and Neutrality Revisited: An Invitation to Curiosity. – *Family Process*, 26, 1987

6. Dermot, R., A.Carr, A Study of the Differential Effects of Tomm's Questioning Styles on Therapeutic Alliance. – *Family Process*, 40, 2001, 67 – 78.
7. Dell, P. Some Irreverent Thoughts on Paradox. – *Family Process*, 20, 1981.
8. Frosh, S. Postmodern narratives or Muddles in the Mind. – In R. Papadopoulos and J. Byng-Hall (Eds.) *Multiple Voices. Narrative in Systemic Family Therapy*. London: Duckworth, 1997.
9. Saposnek, D. T., Aikido: A Model for Brief Strategic Therapy. – *Family Process*,
10. Schnitzer, P.K., Tales of the Absent Father: Applying the "Story" Metaphor in Family Therapy – *Family Process*, 32, 1993
11. Selvini-Palazzoli, M., L. Boscolo, G. Cecchin, and G. Prata. Hypothesizing-circularity-neutrality: Three guidelines for the conductor of the session. – *Family Process*, 19, 1980, 3 – 12.
12. Tomm, K. Interventive Interviewing: Part I. Strategizing as a Fourth Guideline for the Therapist. – *Family Process*, 26, 1987.
13. Tomm, K. Interventive interviewing: Part II. Reflexive questioning as a means to enable self-healing. – *Family Process*, 26, 1987.
14. Tomm, K. Interventive interviewing: Part III – *Family Process*, 27, 1988, 1-15.
15. Weakland, J., R. Fisch, P. Watzlawick, A. M. Bodin, Brief Therapy: Focused Problem Resolution. – *Family Process*, 13, 1974 141 – 168
16. Wood, B. L., Beyond the "Psychosomatic Family": A Biobehavioral Family Model of Pediatric Illness. – *Family Process*, 32, 1993.

Допълнителна:

Дата: Март 2014

Съставил: